

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Ramšak

Odnos krščanstva do istospolnosti:
primerjava katoliške in anglikanske cerkve

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mateja Ramšak

Mentor: izr. prof. dr. Marjan Smrke

Odnos krščanstva do istospolnosti:
primerjava katoliške in anglikanske cerkve

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

*Moj iskren Hvala! mentorju dr. Marjanu Smrketu
in vsem ostalim, ki ste mi z napotki in nasveti
pomagali do cilja.*

*Posebna zahvala gre moji družini; z vašo
podporo in potrpljenjem novim zmagam naproti.*

Odnos krščanstva do istospolnosti: primerjava katoliške in anglikanske cerkve

V diplomski nalogi sem primerjala dve veji krščanstva, anglikansko in katoliško cerkev, da bi ugotovila kakšen je njun odnos do homoseksualnosti. V sami doktrini sta si precej podobni, saj je anglikanska cerkev nekakšna »srednja pot« med katolištvom in protestantizmom, ki je ohranila veliko katoliške tradicije. Najbolj se razlikujeta po tem, da so v anglikanski cerkvi ženske lahko duhovnice in škofinje ter po posvetitvah homoseksualnih škofov. Slednje povzročata napetosti tudi znotraj same Anglikanske skupnosti, kjer mnenja o homoseksualcih prehajajo iz močno liberalnega v izjemno konservativen ekstrem. S pomočjo *British Social Attitudes* anket sem primerjala tudi mnenja samih vernikov in stopnje tolerantnosti, ki jo do teh vprašanj skozi leta izražajo anglikanci in katoliki. Ugotovila sem, da nekateri evropski in ameriški anglikanski škofi izkazujejo visoko stopnjo strpnosti in sprejemanja homoseksualcev in si aktivno prizadevajo za enakopravnost. Po drugi strani katoliški cerkveni vodje še vedno ohranjajo tradicijo razširjanja predsodkov in homofobije. Zanimivo pa je dejstvo, da se situacija obrne, ko se osredotočimo na mnenja vernikov, saj so v tem primeru katoliki nemalokrat bolj odprti in strpni kot anglikanci.

Ključne besede: anglikanska cerkev, katoliška cerkev, homoseksualnost, liberalnost, tradicionalnost.

Christian stance on homosexuality: Comparison of Catholic and Anglican Church

In my thesis I have compared two Christian denominations, Catholic and Anglican Church, on their stance on homosexuality. They are very similar in their doctrine, due to Anglican Church, who is considered as a »middle road« between Catholicism and Protestantism and has obtained much of catholic tradition. They differ the most in women ministry and ordination of homosexual bishops in Anglican Church. The latter causes a lot of tension within Anglican Communion as well, as the opinions about homosexuality range from strongly liberal to very much conservative extremes. With the help of *British Social Attitudes* surveys I also compared members of Catholic and Anglican Church on their opinions on homosexuality and their level of tolerance. I found that many European and American Anglican bishops exercise great deal of tolerance and acceptance towards homosexuals and are actively trying to reach equality among all people. On the opposite side are Catholic Church leaders who are still trying to uphold their judgemental and homophobic tradition. But on the contrary, if we focus on the members, in many cases Catholics express more openness and tolerance than Anglicans.

Keywords: Anglican Church, Catholic Church, homosexuality, liberality, traditionalism.

Kazalo

1	UVOD	6
2	PROTESTANTIZEM in ANGLIKANSKA CERKEV	8
3	ANGLIKANSKA SKUPNOST	10
4	ANGLEŠKA in KATOLIŠKA CERKEV	11
5	RAZLIKE in PODOBNOSTI ANGLIKANSKE IN KATOLIŠKE CERKVE.....	13
5.1	Ekumenizem.....	14
6	KRŠČANSTVO IN SPOLNOST	16
6.1	Homoseksualnost	17
7	PRIMERJAVA ANGLIKANSKE IN KATOLIŠKE CERKVE V ODNOSU DO HOMOSEKSUALNOSTI.....	19
7.1	Katekizem katoliške in protestantske cerkve	20
7.2	Lambethska konferenca.....	22
7.3	Primerjava British Social Attitudes anket	25
7.4	Dogajanje v Angleški cerkvi	27
8	SKLEP.....	29
9	LITERATURA.....	32

1 UVOD

Živimo v svetu, ki s polno paro drvi naprej in se ne ozira več nazaj. Družbe in kulture doživljajo spremembe, ki jih niso še nikoli prej, ljudje pa smo svobodni, da lahko počnemo kar želimo, s komer želimo in kadar želimo. Danes ni več nobenih ovir, ki bi nam lahko preprečile življenje, kakršnega hočemo živeti. Toda tako razmišljanje je nerealno in paradoksalno, saj smo pravzaprav vedno manj svobodni in vedno bolj omejeni z zunanjimi in notranjimi pritiski, ki nas silijo, da se čim bolj stopimo z množico in ne izstopamo. Družba je bila in vedno bo kompleksna živa tvorba, ki nas z normami in pravili drži znotraj »pravih okvirjev«, znotraj normalnosti in normalnega obnašanja. Ena najvplivnejših institucij, ki proizvaja norme je Cerkev, ki ji je uspelo z arhaičnimi napisanimi in nenapisanimi pravili nadzorovati brezštevne množice, ki se podrejajo njenemu moralnemu vrednotnemu kodeksu.

Eden od razlogov, da sem si za diplomsko nalogo izbrala temo krščanstva in homoseksualnosti je ta, da me nikoli ni prepričala pozlačena zunanost cerkva ali zgodbe o moškem, ki je ustvaril svet. Vedno me je zanimalo kompleksno ozadje in resnica, ki se skriva za vsem bliščem. To in pa dejstvo, da je vprašanje homoseksualnosti vedno zelo pereča tema, h katere napetosti veliko prispeva prav krščanstvo s svojo homofobno naravnostjo, me je pripeljalo do odločitve, da svoje diplomsko delo posvetim prav tej tematiki. Ker pa resnica ni nikoli črna bela, sem se odločila, da primerjam dve krščanski denominaciji za kateri se mi je zdelo, da v krščanstvu predstavljata dvoje stališč in dvoje naukov, ki se tičejo homoseksualnosti. S katoliško cerkvijo in njenimi stališči smo kot Slovenci dodobra seznanjeni, kot nasprotni pol pa sem izbrala anglikansko cerkev, ki v javnosti sproža polemike s posvetitvami homoseksualnih škofov in blagoslavljanjem istospolnih zvez. Diplomsko nalogo sem torej začela z namenom, da predstavim eno zelo konservativno in drugo bolj liberalno vejo krščanstva.

Menim, da se lahko skozi modernizacijo in reformacijo določene veje krščanstva odločijo za bolj demokratičen in strpen odnos do homoseksualcev, zato me bodo zanimali vzroki, ki nekatere veje pripeljejo do večje fleksibilnosti, druge pa zacementirajo v rigidnosti. K takemu razmišljanju me je napeljalo spremljanje medijev, še posebej v zadnjem času, ko je bila v slovenskem družbenem prostoru netoleranca do istospolno usmerjenih oseb na višku. Navezujem se na polemike, ki jih je sprožila novela zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, na podlagi katere bi istospolni pari lahko sklenili zakonsko zvezo. Sem spadajo tudi vse ostale pravice, med drugim tudi pravica istospolnega para do posvojitve otrok. Slednje je sprožilo val ogorčenja in burnih reakcij, ne le s strani nekaterih tedanjih vladnih

strank in delov civilne družbe, temveč v veliki meri s strani rimskokatoliške cerkve, kateri podporo sta dali tudi srbska pravoslavna cerkev in islamska skupnost. Toda za potrebe diplomske naloge se bom osredotočila na dogajanje v Angliji, ki ima največji delež pripadnikov anglikanske cerkve, sledijo pa ji katoliki. S tem bom zmanjšala obseg primerjave, ki bo zaradi tega bolj pregledna in točna.

Cilj mojega diplomskega dela je torej skozi primerjavo dveh vej krščanstva, katolištva in anglikanstva, ugotoviti njune razlike v teologiji, naukih in odnosu, ki ga imata do istospolno usmerjenih ljudi. Zanimalo me bo, če cerkvi homoseksualnost dojemata kot greh, jo popolnoma zavračata in zahtevata, da homoseksualci živijo v celibatu ter kakšno je njuno stališče do homoseksualne duhovščine in istospolnih razmerij.

Ključna uporabljena raziskovalna metoda bo kritična analiza in interpretacija sekundarnih virov. Primerjalno metodo bom uporabila pri primerjanju doktrinarnih stališč, ki ju imata anglikanska in katoliška cerkev v odnosu do homoseksualcev in homoseksualnosti. Za to bom uporabila primerjavo dokumentov novejšega časa, predvsem Katekizem katoliške Cerkve, Protestantski katekizem in sklepe iz lambethske konference, kjer se sprejemajo najpomembnejši dogovori in sklepi v Anglikanske skupnosti. Na koncu bom primerjala tudi izsledke anket, ki so na razpolago na angleški spletni strani *British Social Attitudes* in nudijo longitudinalni vpogled v življenja Britancev ter njihova razmišljanja o sodobnih tematikah, kamor pravice homoseksualcev vsekakor spadajo. Na kratko se bom torej osredotočila tudi na mnenja samih vernikov.

2 PROTESTANTIZEM in ANGLIKANSKA CERKEV

Krščanstvo je primer religije, ki ima več različic, a so vse samostojne, s svojo posebno doktrino, obredi in organizacijo (Smrke 2000). Woodheadova (2009) sicer meni, da je enotnost krščanske vere v tem, da ima Jezus edinstven pomen za vse kristjane. Vseeno pa tu najdemo vir razdora, saj si ta pomen lahko vsi različno razlagamo in ga ne moremo postaviti v en interpretativni okvir. Na koncu nam ostanejo različne interpretacije ter interpretacije interpretacij. Odločitev za eno lahko vodi v nove ali poglobljanje starih kulturnih razlik, kar je še danes razvidno na primeru reformacije ali protireformacije, katerih posledice segajo še v današnje čase.

Cerkev na Zahodu je z »na široko razprostrtimi skupnostmi ter učinkovito infrastrukturo, z akumulacijo premoženja in zemlje postala pomemben političen dejavnik. Rimski škofi so hitro zgrabili priložnost ter prevzeli vodenje celotne zahodne cerkve; do konca 6. stoletja so dobili naziv »papež« – »oče« cerkve« (Woodhead 2009, 63). Od tod izvirajo ideje o krščanskem ekumenizmu; »enotni krščanski družbi pod vrhovno oblastjo papeža in cerkve ter pod zaščito posvetnih vladarjev, ki spoštujejo avtoriteto Rima« (Woodhead 2009, 65). Nekateri kristjani pa so bili kritični do cerkvenega kopičenja moči, kar se je v poznem srednjem veku prelevilo v zahteve po reformi cerkve. Martin Luter je postal voditelj nove cerkve, ki je, čeprav je še vedno ustrezala modelu cerkvenega krščanstva, ušla izpod papeškega nadzora ter opustila nekatera verska prepričanja in prakse. Kmalu se je ta oblika krščanstva začela imenovati protestantska, da se je ločila od katoliške.

Biblija postane glavna verska avtoriteta in ne cerkev, njena tradicija, hierarhija ali papež. Zaradi izuma tiska pride v roke vedno večjega števila ljudi in ni izključno domena cerkve, česar pa rimskokatoliška cerkev še dolgo ni odobraval. Ko je torej biblija zavzela položaj najvišje avtoritete v življenju, ni bilo več potrebe po drugih posrednikih med ljudmi in Bogom; ne duhovnika, škofa ali papeža. Kot take je protestantizem ukinil tudi Marijo in svetnike (Woodhead 2009).

Značilnost protestantskih cerkva je tudi t.i. univerzalno duhovništvo, ki vodi v zmanjšanje razlik med duhovščino in laiki. Duhovnika, ki je le funkcionar, postavlja in odstavlja skupnost vernikov, dovoljena pa jim je bila tudi poroka, saj ta ne zmanjšuje njihove moralnosti. Prav tako so se ženske polagoma uveljavljale v cerkvenih službah, pri mnogih protestantskih cerkvah so tako danes ženske lahko duhovnice, pastorki, v episkopalno organiziranih

protestantskih cerkvah pa celo škofinje, česar rimskokatoliška cerkev (v nadaljevanju RKC) seveda ne dopušča (Smrke 2000).

Protestanti poenostavijo obredje in zmanjšajo število zakramentov; od sedmih, ki jih ima RKC, protestanti večinoma ohranijo dva, to sta krst in evharistija. V protestantizmu tudi ni spovedi, kot jo pozna RKC in ki jo je velikokrat uporabljala za nadzorovanje posameznika in njegovega življenja. Protestanti zavrnejo tudi katoliško hierarhijo poklicev, samostane pa vidijo kot nepotrebne. Vseeno to ne pomeni, da popolnoma ukinejo askezo, še več, po Webrovem mnenju naj bi jo v veliki meri potisnili v posvetno življenje (Smrke 2000). S tem se strinja tudi Woodheadova, ki pravi, da je »protestantizem mnogo bolj poudarjal človeško grešnost ter potrebo po božji milosti kot srednjeveška katoliška teologija« (Woodhead 2009, 72).

Woodheadova (2009) razlikuje med »cerkvenim krščanstvom« in »bibličnim krščanstvom«. Slednje zahteva, da se vse življenje podreja svetopisemskim naukom, ki imajo večjo avtoriteto od cerkve, njenih zakramentov in duhovnikov. Izmed vseh oblik je imelo cerkveno krščanstvo največji vpliv, vanj pa spadata rimskokatoliška in pravoslavna cerkev, prav tako pa tudi mnoge izmed zgodnjih protestantskih cerkva, predvsem luteranska, presbiterijanska in anglikanska cerkev. Zaradi tega za Anglikansko cerkev velja, da hodi po »srednji poti« med katolištvom in protestantizmom.

Anglikanska cerkev sama sebe opisuje kot reformirano katoliško, vendar ne toliko protestantsko, kot sta na primer luteranstvo in kalvinizem. Še vedno se ima namreč za del ene božje cerkve in še vedno ima škofe kot cerkvene voditelje, vendar pa ima tudi nekatere karakteristike cerkva, ki so se ločile od rimskokatoliške v 16. stoletju. »Takrat je namreč nastal razkol posebne vrste tudi v Angliji. Angleški kralj Henrik VIII. Tudor, ki je bil najprej velik zagovornik katoliške Cerkve, se je namreč sprl s takratnim papežem Klemenom VII.« (Janežič 2003, 20). Slednje štejejo za začetek Anglikanske skupnosti. Kralj je od papeža zahteval, da razveljavi njegov zakon s Katarino Aragonsko, da bi se lahko nato poročil z dvorno damo Ano Boleyn, zaplodil potomce in ohranil kontinuiteto vladanja. Od papeža je zahteval cerkvenopravno ničnostno razglasitev njegovega zakona, v čemer pa mu papež ni ugodil. Zaradi tega se je kralj odločil, da je najvišje cerkveno sodišče v Angliji dovolj pristojno za takšne razsodbe in da se mu ni treba obračati na Rim. Leta 1533 izda izjavo, ki omeji možnosti sklicevanja na Rim, domača cerkvena sodišča razglasi za pristojna, ta pa so še istega leta razveljavile njegov star zakon in potrdile novega. Odlok o suverenosti, ki ga je

naslednje leto izdal parlament, zapoveduje Henrika VII. kot edinega in najvišjega zemeljskega poglavarja angleške cerkve.

»Anglikanska cerkev je na začetku ohranjala katoliški nauk, odklanjala pa papeško avtoriteto. Označba je sprva pomenila Angleško cerkev, ki je samo sebe razumevala kot srednjo pot (via media) med Rimom in protestantizmom na evropski celini. Danes raje uporabljamo izraz Anglikanska skupnost« (Dolenc 2010a). Ta izraz je uporabljen zato, ker so anglikanci po vsem svetu razširjena cerkvena skupnost, ki se je širila predvsem z misijoni po državni skupnosti narodov britanskega imperija (Church of England 2015).

3 ANGLIKANSKA SKUPNOST

Anglikanska skupnost je ena največjih krščanskih denominacij na svetu, saj šteje okoli 85 milijonov vernikov, ki živijo v 165 državah po vsem svetu. Njene škofije in župnije so povezane v 38 cerkvenih pokrajin oziroma provinc, ki so avtonomne in imajo lastno samoupravo. Voditelj Anglikanske cerkve po svetu je canterburyjski nadškof. Trenutno je na tej poziciji Justin Welby, ki velja za »primasa«- prvega med enakimi.

Članice Anglikanske skupnosti so »Škotska episkopalna cerkev, protestantsko usmerjena Anglikanska cerkev na Irskem in v pokrajini Wales, Anglikanske cerkve v Afriki, Ameriki, Avstraliji in Kanadi ter na Novi Zelandiji in na Antilih. Izredno vplivna je protestantska Episkopalna cerkev v Združenih državah Severne Amerike, kjer se je zadnji čas močno utrdila anglo-katoliška smer« (Janežič 2003, 101). Ker je anglikanstvo razširjeno po vsem svetu, ni čudno, da na uradni spletni strani Anglikanske skupnosti šaljivo piše, da če vprašaš tri anglikance o njihovi doktrini, dobiš pet različnih odgovorov. Pravijo, da moč anglikanstva izhaja prav iz te njegove pripravljenosti za toleriranje širokega spektra verovanj in življenjskih stilov, kar pa povzroča veliko debat in napetosti med različnimi anglikanskimi cerkvami (Anglican Communion 2015).

Markham (2011), ki v svojem članku povzame bivšega anglikanskega škofa Richarda Hollowaya, pravi, da so etični sistemi človeški konstrukt. S tem, ko naj bi bil nek moralni sistem potrjen ali odobren s strani Boga, se ga spremeni v tiranijo, ki je pogosto izjemno kruta do različnih skupin, vključujoč ženske, geje in druge manjšine. Doda, da nikakor ne moremo vedeti, kateri moralni sistem je podprt s strani Boga. Za Hollowaya (v Markham 2011) je to pokazatelj vrednot znotraj anglikanske cerkve, ki temeljijo na širini, tolerantnosti,

povezovanju in sprejemanju širokega spektra različnih in celo nasprotujočih nazorov. Kot pravi Dolenc (2010b), anglikanska cerkev temelji na »znotrajcerkvenem ekumenizmu«.

Anglikanska teologija pa tudi sama cerkvena ureditev sta ohranili tradicionalne elemente, saj se je anglikanska cerkev strogo ravnala po Svetem pismu. Zato ni doživela takšnih reformatorskih pretresov, kot so jih doživele druge evropske države (Dolenc 2010a). Od ostalih reformacijskih cerkva se razlikuje tudi po tem, da je ohranila škofovstvo, duhovništvo in diakonsko službo. To je še en izmed povezovalnih elementov med njo in katoliško cerkvijo. Vendar pa so se znotraj anglikanske cerkve vzpostavili različni tabori, ki imajo o taki strukturi služb svoje mnenje. Nekateri menijo, da je škofovstvo bistvo cerkve, drugi so mnenja, da prispeva k njeni polnosti, spet tretji pa v teh službah vidijo le dobro in koristno organizacijsko obliko cerkve, kar pa ne pomeni, da jo lahko zahtevajo tudi od drugih (Dolenc 2010b).

Najpomembnejši deli za anglikance sta Splošni molitvenik oziroma Book of Common Prayer in pa 39 členov oziroma 39 Articles. Obvezujoča sta od leta 1553, ko ju je za taka razglasil parlament, skupaj pa sestavljata anglikansko veroizpoved. Ti dve deli sta sad delovanja kralja Henrika VIII. in takratnega canterburyjskega nadškofa Thomasa Cranmerja, katerega cilj je bil približati bogoslužje tudi navadnim ljudem. To je omogočil tako, da je poenostavil obrede, napisal mašne molitve v angleščini in si prizadeval, da bi ljudem omogočil dostop do Svetega pisma. Odlok o poenotenju iz leta 1549 je odpravil rimski obred in kot obveznega predpisal Splošni molitvenik (Dolenc 2010a).

4 ANGLEŠKA in KATOLIŠKA CERKEV

V drugem delu, ko bom primerjala odnos, ki ga imata katoliška in anglikanska cerkev do homoseksualnosti in homoseksualcev, se bom osredotočila na angleško cerkev, ker bi bila primerjava drugače skoraj nemogoča. Znotraj Anglikanske skupnosti namreč mnenja o homoseksualcih prehajajo iz močno liberalnega v izjemno konservativen ekstrem. Tako na primer anglikanska Episkopalna cerkev Amerike izrazito podpira homoseksualce in njihove pravice, medtem ko jim ugandski anglikanski nadškof Stanley Ntagali močno nasprotuje. V tem primeru vidimo, da se doktrina uklanja lokalnim tradicijam. Vendar to ni stalna praksa, primer za to je nekdanji papež Janez Pavel II., ki se je sicer konservativne rimskokatoliške doktrine lotil z modernimi prijemi, ni pa dovolil nobene prilagoditve doktrine lokalnim okoljem in je odločno zavračal latinskoameriško teologijo osvoboditve (Žerdin 2005).

Angleška cerkev je osnova Anglikanske skupnosti in je edina, ki še ohranja status državne cerkve. Ima okoli 35 milijonov članov, sestavljena pa je iz dveh provinc, ki ju vsak zase vodita dva nadškofa. Razdelitev Angleške cerkve na dve provinci, Canterbury in York, sega že v leto 735 in s tem v čase katolištva oz. teritorialne organizacije RKC. Ti dve provinci zajemata Anglijo, otok Man, Kanalske otoke, Sicilijo, majhen del Walesa in kontinentalno Evropo (The Church of England 2015). Obe imata torej svojega nadškofa, ki ima avtoriteto in zakonodajno oblast. Canterburyjski nadškof je od l. 1353 prepoznan za najstarejšega škofa celotne Anglikanske skupnosti in je »obenem primas Angleške cerkve ter Anglikanske skupnosti, ki od leta 1867 povezuje vse sicer samostojne anglikanske Cerkve na svetu« (Janežič 2003, 101). Po starem običaju ima canterburyjski nadškof pravico do kronanja novega britanskega monarha, ki je vrhovni poglavar Angleške cerkve, vendar je njegova vloga večinoma ceremonialna. Vsaka provinca zase ima tudi pravico in dolžnost potrditve novoizvoljenih škofov in njihove posvetitve (Justin Welby: The Archbishop of Canterbury 2015). Vpliv obeh nadškofov se je v zadnjem stoletju zelo povečal, dva nadškofa in 24 škofov ima namreč sedeže v britanski lordski zbornici, s čimer imajo znaten vpliv na delovanje parlamenta (The Church of England 2015).

Cerkev je v prvem tisočletju svojega obstoja večinoma ostala katoliška. »Šele po velikem razkolu v 16. stoletju je ime »katoliški« sčasoma pomenilo le kristjane, ki so ostali povezani z rimskim papežem in so večinoma živeli na Zahodu. Marsikje se je za vernike rimskega ali latinskega obreda uveljavil izraz rimskokatoliška Cerkev, saj na Vzhodu obstajajo tudi katoliške Cerkve vzhodnih obredov« (Janežič 2003, 36). V Rimu ima torej sedež rimski škof oziroma papež, ki po mnenju rimskokatoliške cerkve velja za naslednika apostola Petra, patriarha Zahoda. V Vatikanu, središču katoliške cerkve, je trenutno na tem mestu Argentinec Jorge Mario Bergoglio, ki je 266. v vrsti papežev. Tam imajo sedež tudi druge ustanove, ki pomagajo pri vodenju cerkve (Janežič 2003).

5 RAZLIKE in PODOBNOSTI ANGLIKANSKE IN KATOLIŠKE CERKVE

»Vsi anglikanci priznavajo tri skupne temelje: Sveto pismo, ki jim predstavlja edino avtoriteto v zadevah nauka; Splošni molitvenik, ki vsebuje vrsto molitev, berila in evangelije za nedelje in praznike, zakramentalni obrednik, katekizem, psalterij in 39 členov verskih odločb; ter škofovstvo, ki pa je za nekatere nujen, za druge pa le koristen temelj avtentične Cerkve« (Janežič 2006, 49). Od zakramentov upoštevajo le krst in evharistijo, ne pa ostalih pet, ki jih priznava katoliška cerkev. Prav tako ne priznavajo avtoritete papeža, saj je »tekem stoletij postal odpor proti vsemu rimskemu za angleško miselnost nekaj samoumevnega. Zelo je razširjeno gledanje, ki ga izraža izrek No popery! oziroma Samo papeštva ne! Povod za to je t.i. smodniška zarota, v kateri so hoteli katoličani l. 1605 razstreliti parlament s kraljem vred, a je to samo višek v celi vrsti podobnih zgodb« (Dolenc 2010a). Anglikanska cerkev je torej reformirana, vendar je ohranila katoliško bogoslužje, ureditev in škofovstvo.

V novejšem času se cerkvi najbolj ločita v dveh spornih točkah, ki pa povzročajo nesoglasja tudi znotraj same anglikanske cerkve. To sta žensko duhovništvo in posvetitve homoseksualnih škofov, ločita pa se tudi glede vprašanja uporabe kontracepcijskih sredstev, ki jih katoliška cerkev povezuje z vprašanjem splava in jih dojema kot moralno nesprejemljive, anglikanska cerkev pa od leta 1930 dopušča za zakonske pare. »Tej odločitvi anglikanske Cerkve je kmalu sledila velika večina preostalih protestantskih cerkva in skupin, ki v uporabi kontracepcije še danes ne vidijo večjih problemov« (Strehovec 2011, 204).

»Posvečevanje žensk za opravljanje duhovniške službe je mogoče po odločitvi Anglikanske skupnosti iz leta 1992, a se je v več pokrajinah začelo že leta 1974, za opravljanje škofovske službe pa od leta 1989. V 28 anglikanskih provincah posvečujejo ženske za duhovništvo, v štirih pa tudi za škofovstvo« (Dolenc 2010a). Po statističnih podatkih je bilo leta 2012 od 36,636 vseh duhovnikov v anglikanski cerkvi 6,146 ženskih duhovnic, kar znese 20,5%. Iz anket pa je prav tako razvidno, da je istega leta 74% vseh vprašanih odraslih zagovarjalo posvetitve ženskih škofinj v angleški cerkvi (Evangelical Alliance 2015). Število ženskih anglikanskih duhovnic in škofinj iz leta v leto strmo narašča, vendar pa naj, po mnenju preminulega papeža Janeza Pavla II., cerkev sploh ne bi imela oblasti za posvetitve ženskih duhovnic in škofinj, saj bi s tem začela s tradicijo, ki je katoliški cerkvi tuja (Dolenc 2010b).

Veliko razburjenja tudi znotraj same skupnosti pa so požele posvetitve istospolnih duhovnikov in istospolne cerkvene poroke. Čeprav so leta 1998, na trinajsti lambethski konferenci, škofi sprejeli sklep, da homoseksualna dejanja niso v skladu s Svetim pismom, je

leta 2002 newwestminstrska škofija v Anglikanski cerkvi Kanade dovolila blagoslov istospolnih zvez, leta 2003 pa sta odkriti angleški in ameriški gej postala kandidata za škofa. Anglež Jeffrey John, član angleške cerkve, je sicer sčasoma podlegel pritiskom in se umaknil iz kandidature za readinškega škofa, nasprotno pa je bil v Episkopalni cerkvi Združenih držav Amerike Gene Robinson izvoljen in posvečen v newhampshirskega škofa. S tem je postal prvi odkriti homoseksualni škof v Anglikanski skupnosti.

V odgovor njegovi posvetitvi, so se anglikanski voditelji iz vsega sveta zbrali v Lambethski palači, da bi preprečili cerkveni razkol. V dolgi izjavi za javnost so želeli jasno povedati, da dogodki v New Westminsteru in Episkopalni cerkvi ZDA ne izražajo mnenja celotne Anglikanske skupnosti. Opozorili so, da bo z njegovo posvetitvijo Anglikanska skupnost dosegla kritično točko, njena prihodnost pa bo ogrožena (BBC News 2003). Več kot sto škofov je bojkotiralo naslednjo lambethsko konferenco leta 2008. Kot alternativna tej konferenci se je mnogo konservativnih škofov udeležilo Globalne anglikanske konference v Jeruzalemu (Brittain in McKinnon 2011).

Drugačno pozicijo je zavzel takratni canterburyjski nadškof Rowan Williams, ki je v pismu, naslovljenem vsem anglikanskim cerkvam po svetu, obsodil konservativne škofe, da njihove izjave napeljujejo k nasilju, naperjenemu proti homoseksualcem. Kesati se morajo tudi oni sami, saj so tudi oni le grešni učenci (BBC News 2004).

5.1 Ekumenizem

Ekumenizem Janežič (2003) opredeli kot prizadevanje za vesoljno vsekrščansko edinost. Njeni začetki segajo v 20. stoletje, pobudniki pa so bili anglikanci in protestanti, ki so začeli z gibanjem za medsebojno zблиževanje in sodelovanje. Anglikanska cerkev je torej imela pomembno mesto pri vzpostavitvi Ekumenskega sveta Cerkev, katerega katoliška cerkev sicer ni formalna članica, vendar z njim dejavno sodeluje (Janežič 2003).

Ker je Anglikanska skupnost ohranila zgodovinsko škofovsko službo, ohranja izročilo stare katoliške cerkve in se v tem pogledu ujema s katolištvom. Po drugi strani jo naglašanje Svetega pisma, kot najvišjega pravila, povezuje s protestantskimi skupnostmi. Zato anglikanska cerkev meni, da opravlja vlogo mostu med katoliško in protestantskimi cerkvami (Dolenc 2010a). »Že uveljavitev »srednje poti« kraljice Elizabete, je bila nekakšen »ekumenski« poskus zedinjenja« (Janežič 2003, 130). »Svoje poglede na ekumenizem je Anglikanska skupnost najizraziteje izpovedala na svoji konferenci v Lambethu leta 1920, ko

je predstavila štiri predloge, kot ekumenske temelje skupnega krščanskega verovanja: Sveto pismo- nicejska veroizpoved- zakramenta krst in evharistija- škofovstvo« (Janežič 2003, 131). Na teh temeljnih točkah sta si katoliška in anglikanska cerkev enaki.

Delovanje in aspiracije anglikanske cerkve, lahko opišemo s tako imenovano teorijo vej krščanske cerkve, ki pravi, da je ta »samo navzven razdeljena, njena nevidna edinost pa ni prizadeta in traja še naprej. Različne Cerkve so kakor veje enega drevesa, ki so zrastle iz debla stare (prvotne) Cerkve. Raznovrstnost Cerkva ne nasprotuje edinosti drevesa. Raznoličnost in diferenciacija v verskih vprašanjih ne ukinja edinosti Cerkve« (Dolenc 2010a). Vseeno pa je za sožitje nujen ekumenski dialog; »strokovni pogovor med teologi, predstavniki raznih krščanskih Cerkva. Brez njega do resnične in trajne edinosti med kristjani in krščanskimi Cerkvami ne more priti« (Janežič, 2006, 5).

V krščanskem svetu nasploh se je postopoma utrdila ekumenska teologija, ki je sad ekumenskega gibanja. »Ekumensko teologijo lahko opisno opredelimo kot prizadevanje krščanskih teologov za enovito, celovito in vsestransko usklajeno teologijo vseh krščanskih Cerkva. Ekumenska teologija je posebna bogoslovna stroka, ki obravnava temelje in smernice ekumenizma ter soglasja in razlike med različnimi krščanskimi Cerkvami in skupnostmi« (Janežič 2006, 57).

V ekumenskem duhu Dolenc (2010a) poudarja to, kar je skupno katoliški in anglikanski teologiji: »To je vera v Boga in v Jezusa Kristusa, skupen krst in sveta večerja, skupno priznavanje Svetega pisma; nadalje nauk cerkvenih očetov ter skupna večstoletna krščanska dediščina z živimi izročili v bogoslužju, teologiji, duhovnosti in misijonu. Obstaja torej skupni temelj, skupni izvir in središče že obstoječe edinosti, čeprav je ta še nepopolna: to je Jezus Kristus in poslanstvo, da ga prinašamo svetu«.

6 KRŠČANSTVO IN SPOLNOST

»Sovraštvo do sle in telesa ter seksualni pesimizem sta dediščina antike, ki jo je krščanstvo v pretirani obliki ohranilo vse do danes« (Ranke Heinemann 2012, 19). Ranke Heinemannova (2012) nadaljuje, da obstaja bistvena razlika med negativnim odnosom do spolnosti, ki so ga imeli v antiki in tistim, ki so ga kasneje razvili kristjani. Za slednje je spolnost povezana s prekletstvom in grešnostjo, medtem ko so v antiki spolnost negativno vrednotili zaradi zdravstvenih razlogov, saj naj bi bila ta nevarna in škodljiva za zdravje (Ranke Heinemann 2012). Tako razmišljanje je prevladovalo v prvih stoletjih našega štetja, ko je vodilna filozofska šola t.i. stoja, zelo vplivala na vedno bolj strogo omejevanje spolnosti, ki se je še stopnjevalo, ko je na zahodu pesimizem začel širiti prepričanje o ničvrednosti vseh živih bitij in pridigati o vzdržnosti od vseh užitkov (Ranke Heinemann 2012).

Toda Sv. Avguštin je sovraštvo do sle in spolnosti združil s krščanstvom v sistematično celoto in oblikoval zgodovino krščanske spolne etike. Zaničevanju spolnosti je dodal nov element, to je osebni in teološki strah pred spolnostjo (Ranke Heinemann 2012). »Avguštin teološko poveže prenos izvirnega greha, ki ima v njegovem odrešenjskem sistemu tako veliko vlogo, s slo pri spolnem odnosu. Izvirni greh pomeni zanj večno smrt, prekletstvo za vse, ki jih božja milost ne odreši iz »množice prekletih«, v katero spadajo vsi ljudje« (Ranke Heinemann 2012, 101). Vseeno spolnosti ne izključuje iz zakonske zveze. Še več, prizna, da je spolnost v zakonu potrebna, čeprav zato nič manj slaba (Tepavčević 2003).

Tepavčević (2003) pravi, da je Avguštin »tako močno dramatisiral slo in spolnost, da ju izenačuje z največjim zlom. Spolna sla prenaša po Avguštinu izvirni greh iz roda v rod. Zanj je bil samo Jezus brez izvirnega greha, ker je samo on spočet brez spolnega odnosa in ga je rodila devica«. Njegov vpliv je močen še dandanes, kar vidimo v katoliškem celibatu, ki ni nič drugega kot prisilno samstvo, kot pravi Ranke Heinemannova (2012). Poleg Sv. Avguština je glavna moralna avtoriteta na tem področju v RKC tudi Tomaž Akvinski, katerega vpliv prav tako sega v 21. stoletje. Degradiral je ženski spol, saj se je njegovo sovraštvo do spolnosti preneslo tudi na ženske (Tepavčević 2003).

»Spolnost v RKC obravnavajo, kakor da ni potrebna, zaželena, kakor da je nekaj nečistega, omadeževanega. Vseeno pa lahko govorimo o novih razsežnostih razumevanja spolnosti tudi v okviru RKC, čeprav je še vedno dovoljena le zaradi reprodukcije človeške družbe« (Tepavčević 2003, 356).

6.1 Homoseksualnost

»Mišljenja, da se je zahodna družba obrnila proti homoseksualnosti na temelju sovražnega odnosa krščanskih spisov, ne bi smelo biti posebno težko ovreči« (Boswell 2005, 19). Svetopisemski odlomki, ki se domnevno nanašajo na homoseksualnost, imajo le malo opravka z razvojem njene negativne konotacije. Zgodnjekrščanski teologi so svoje predsodke o homoseksualnosti utemeljevali na drugih virih, Sveto pismo pa podredili temu, da je podpiralo ta prepričanja. Ni verjetno, da bi asociacije iz Svetega pisma toliko vplivale na stališča zgodnjih kristjanov, saj je povsem jasno, da »Sveto pismo ni z ničemer izrecno odvrčalo zgodnjih kristjanov od homoseksualnih odnosov« (Boswell 2005, 104–105). Vseeno, predkrščanska strpnost je izginila, na njeno mesto pa so prišli stereotipi in predsodki, ki jih poznamo še danes.

Mirovićeva in Zornik (1996) izpostavita tri najvplivnejše družbene institucije, ki najbolj pripomorejo k širjenju stereotipov in predsodkov o homoseksualnih osebah. Zanju je na prvem mestu katoliška cerkev, ki ji je vse do danes uspelo ohraniti homofobno nastrojenost evropskih in ameriških družb. Cerkvena propaganda je povzročila, da je homoseksualnost še danes dojeta kot greh, ki ga je treba izkoreniniti, vse to pa temelji na predpostavki, da so istospolni odnosi nenaravni sovražnik družine in prave, naravne ljubezni med moškim in žensko (Mirović, Zornik 1996).

Ranke Heinemannova (2012) sicer pravi, da je odnos krščanstva do homoseksualnosti nenavadno deljen. »Po eni strani so si kristjani v zločinski fanatičnosti s pomočjo besedila Biblije prizadevali iztrebiti homoseksualce, in v nekaterih protestantskih, Bibliji poslušnih krogih si za to še vedno prizadevajo. Po drugi strani pa se je del krščanstva, recimo Vatikan, razvil v (čeprav v asekualno in protiseksualno) družčino homoseksualcev, ki zaničujejo ženske« (Ranke Heinemann 2012, 417). To sovraštvo »samcev« do žensk ima po mnenju Ranke Heinemannove (2012) največji vpliv za nastanek homoseksualnosti v katoliški cerkvi.

Sovraštvo do spolnosti in žensk vodita v celibat in ta »nesrečna trojka«, kot ji pravi Ranke Heinemannova (2012, 419), »sicer ne ustvarja homoseksualnosti, vendar homoseksualcem omogoča dostop do najvišjih položajev«. Lahko smo presenečeni nad visokim procentom homoseksualcev v duhovniških vrstah, verjetno tudi v najvišjih. Nekateri to spretno skrivajo, pri drugih pa gre spolna zatrtost v ekstrem in se patološko izraža skozi pedofilijo. »Že marsikateri mladenič je svoje nagnjenje do homoseksualnosti zamenjal z božjo poklicanostjo

za duhovniški poklic in sploh za vse višje, in to v vsej nedolžnosti ter iskrenosti« (Ranke Heinemann 2012, 421).

Število homoseksualcev znotraj cerkve naj bi se zelo povečalo, to pa je tudi razlog, zakaj se duhovščina tako zelo oklepa celibata. V njem vidi varno okolje, kjer nihče ne prevprašuje njihove spolne identitete. Zanje je zakonska zveza prepovedana, do nje pa tako ali tako ne čutijo želje, zato celibat upoštevajo z veseljem in v njem vidijo kariero, ki jim jo je poslal sam Bog (Ranke Heinemann 2012). »Katoliško krščanstvo je, potem ko ga je v njegovem jedru naposled sestavljala le še en spol in je bila Cerkev strukturirana enospolno, v skladu s svojim seksualnim pesimizmom deseksualizirala tudi homoseksualce (kolikor je to mogoče) ter jih nato vzgajalo in povečevalo v svoji moški družbi, ki zaničuje ženske« (Ranke Heinemann 2012, 432).

Velikokrat je homoseksualnost v krščanski teologiji označena za nesprejemljivo, ker je v popolnem nasprotju z naravnim zakonom med žensko in moškim, ki vodi do prokreacije. Toda, kot pravi Ranke Heinemannova (2012, 433): »Če je homoseksualnost »protinaravna«, tedaj bi morali tako označiti tudi celibat. Kajti ne le homoseksualci, temveč tudi samski moški svojega semena ne spravijo na pravo mesto. In kdor se zaradi psevdoteološkega slepila trdovratno upira poroki, predčasno opravlja splav«.

Vendar pa Štuhec (2004) pravi, da prihaja na vseh področjih družbenega življenja do zatona negativnega vrednotenja homoseksualnosti. Proces padanja stereotipov se odvija počasi, vendar odločno, kar pa ne pomeni, da bo družba že jutri rešena vseh homofobnih predsodkov. Kljub spremembam katoliška cerkev ostaja neomajno zvesta svojim prepričanjem. »Homoseksualnost je nenaravna, amoralna in grešna. Ta predstava izhaja iz prevladujoče krščansko-katoliške morale« (Mirović, Zornik 1996). Jones in Yarhouse (v Sperry 2008, 163) menita, da »niti najuglednejša sodobna znanost ne zmora prepričati razmišljajočega kristjana, da bi spremenil svojo moralno držo. Znanost ne more ponuditi ničesar, kar bi bilo vsaj približno podobno prepričljivemu dokazu, ki bi nas prisililo, da bi se odvrnili od zgodovinskega krščanskega stališča, da sta popolna homoseksualna intimnost in homoseksualno vedenje nemoralna«. Vseeno pa Štuhec (2004, 484) pravi, da »v Katoliški cerkvi ostaja stališče cerkvenega učiteljstva neomajno, med tem ko verniki in teologi o vprašanju razmišljajo bolj dinamično. Odločilno vlogo je v zadnjem času odigrala medicina, ki je nadomestila versko, moralno in kazensko obravnavanje pojava«.

7 PRIMERJAVA ANGLIKANSKE IN KATOLIŠKE CERKVE V ODNOSU DO HOMOSEKSUALNOSTI

Janežič (2006) pravi, da je krščanska teologija nauk o Bogu, ki sicer temelji na izročilu prvih kristjanov in Svetem pismu, vendar si jo različne teološke usmeritve razlagajo po svoje. Tako danes poznamo katoliško, anglikansko, pravoslavno in še mnoge druge teologije, ki v svojem središču ostajajo krščanske. »Najpomembnejši in najodličnejši pisani dokument teologije je Sveto pismo, to pa zaradi krščanskega verovanja, da so svetopisemski pisatelji napisali tisto, kar jim je Bog navdihnil kot svoj nauk za vse ljudi. Sveto pismo mora biti kakor duša vse teologije, uči 2. vatikanski koncil« (Steiner 177, 21).

Rimski škof oziroma papež naj bi bil zadolžen za ohranjanje enovitosti katoliške teologije. V pomoč so mu ustanove kot je npr. Kongregacija za verski nauk (Janežič 2006). To je »organizacija rimske kurije, ki ima nalogo, da nadzira pravilnost načel katoliške cerkve« (Donatio 2011, 10). Po mnenju Kongregacije za verski nauk morajo homoseksualci ravnati preudarno in razmisliti, če zares želijo javno izpostaviti svojo istospolno usmerjenost. Zanj namreč lahko drugi ljudje izvejo le, če jo oseba sama obelodani ali pa s svojim obnašanjem izraža spolno orientiranost. Kongregacija prav tako poziva homoseksualce naj živijo trezno in naj se ne izpostavljajo, saj se bodo s tem obranili predsodkov in kritike (Donatio 2011). »Praviloma se tisti, ki trezno živijo svojo istospolnost, sploh ne srečajo s problemom diskriminacije« (Donatio 2011, 11). Kongregacija za verski nauk še opozarja, da je nevarno, »da bi zakonodaja, ki homoseksualcem daje določene pravice, opogumila še druge v priznavanje svoje istospolnosti, ki bi si tako lahko poiskali navideznega partnerja z namenom izkoriščati zakon« (Donatio 2011, 11). Kar hočejo povedati je to, da se naj homoseksualci skrijejo in tako živijo v sožitju z ostalo družbo. Vatikan se je odločno uprl tudi univerzalni dekriminalizaciji homoseksualnosti, da bi »države, ki ne priznavajo skupnosti, kot je poroka med istospolnimi partnerji, ne bile izpostavljene posmehu in postale žrtev raznih pritiskov« (Donatio 2011, 12).

Z uradnim cerkvenim dokumentom *Persona Humana* iz leta 1975, je Kongregacija za verski nauk homoseksualce razdelila na tiste »s prehodnim nagnjenjem do istospolnosti in tiste, ki so nedvomno istospolni zaradi prirojenega instinkta ali pa zaradi patološke osnove, ki je po njihovem mnenju neozdravljiva« (Donatio 2011, 41). Ta uradni dokument po eni strani potrjuje, da »biti homoseksualec ni greh in obdolžljiva krivda, to je namreč nagnjenje, za katerega se ne odločiš svobodno in ni posledica človekove želje«, spet drugi dokumenti pa pravijo, da »je greh in obdolžljiva krivda, če subjektivno sprejmeš lastno spolno usmerjenost

kot nekaj moralno dobrega in jo udejanjš v spolnem aktu« (Donatio 2011, 46). Zaradi tega je težko razumeti, kot pravi Francesco Targonski (v Donatio 2011, 47), da so »občasni homoseksualni akti z neznanimi partnerji greh, za katere se lahko da odveza v zakramentu pokore, medtem ko za akte v prijateljskem razmerju, kjer se partnerja spoštujeta in sta si zvesta, odveza ni mogoča«.

Tudi v dokumentu *Navodila za sprejem ljudi s homoseksualnimi nagnjenji v semenišče*, ki ga je izdala Kongregacija za katoliško vzgojo, jasno piše, da »kljub globokemu spoštovanju do omenjenih ljudi, se v Semenišče in Cerkveni red ne smejo sprejeti tisti, ki prakticirajo homoseksualnost, izkazujejo globoko ukoreninjena homoseksualna nagnjenja in podpirajo tako imenovano gejevsko kulturo« (Donatio 2011, 45).

Anglikanska teologija deloma ohranja katoliške elemente, deloma pa sprejema protestantske nauke, zato lahko sklepamo, da ima širino, ki je mnogo katera druga ne premore. Nanjo z ene strani vpliva protestantizem, ki »razumsko poudarja kritičnost, kontestacijo in naglašanje človekove svobode in samostojnosti, na drugi strani pa vračanje k virom krščanstva, posebej k Svetemu pismu, strogost ter z njo povezana ozkost in pesimizem« (Janežič 2006, 43).

7.1 Katekizem katoliške in protestantske cerkve

»Katekizem katoliške Cerkve zaobjema celoten nauk katoliške Cerkve in predstavlja vse bistvene razsežnosti katoliškega nauka in življenja po veri« (Janežič 2006, 37–38). Homoseksualnost pojmuje kot spolno privlačnost, ki jo človek čuti izključno do oseb istega spola. »Opirajoč se na Sveto pismo, ki dejanja homoseksualnosti prikazuje kot hude zablode, je izročilo vedno izjavljalo, da so homoseksualna dejanja po notranje neurejena. Takšna dejanja nasprotujejo naravni postavi. Spolno dejanje namreč zapirajo darovanju življenja. Ta dejanja ne izhajajo iz resnične afektivne in spolne komplementarnosti. V nobenem primeru jih ne moremo odobravati« (Katekizem katoliške Cerkve 1993). Kot pravi Müller (2006), pa je nauke Cerkve treba dobro razumeti. Cerkev namreč ne odobrava samega prakticiranja homoseksualnosti, homoseksualna nagnjenja, za katera si človek ne more pomagati, da jih ima, pa ne vidi kot greh.

Katekizem priznava, da ima veliko ljudi homoseksualne težnje, da pa si jih niso sami izbrali in jih zato ne smemo obtoževati. Taka nagnjenja naj bi bila zanje huda preizkušnja, zato si zaslužijo naše razumevanje in sočutje. Kot pravi kristjani naj svoja nagnjenja skozi življenje nosijo kot križ, tako kot ga je zanje Jezus (Katekizem katoliške Cerkve 1993).

Poleg tega, da homoseksualcem cerkveni nauk nalaga, da težave zaradi istospolne usmerjenosti nosijo skozi življenje kot križ, jim sporoča tudi, da »se morejo in morajo s krepostmi samoobvladovanja, vzgojiteljicami notranje svobode, včasih z nesebično oporo prijateljstva, z molitvijo in zakramentalno milostjo postopoma in z odločnostjo približati krščanski popolnosti« (Katekizem katoliške Cerkve 1993, 568).

»Katekizem pa spregovori o spolnosti na način, ki je za RKC precej »odprt«. Poudarja namreč, da je stvar vsakega moškega in ženske, da spozna in sprejme svojo spolno identiteto, kajti harmonija zakonske dvojice in družbe je delno odvisna tudi od načinov, kako se v življenju uresničuje med spoloma medsebojno dopolnjevanje, potreba in opora« (Tepavčević 2003, 357). Še vedno pa so globoko ukoreninjeni nekateri arhaični nazori, čeprav se je družba vmes že večkrat revolucionarno spremenila. Še vedno npr. velja, kot pravi Tepavčević (2003, 356–366), »da je zakonsko zvezo, v kateri ni prišlo do spolnega odnosa, mogoče razveljaviti, zakonske zveze, v kateri je do njega prišlo, pa ne. Isto velja tudi za sovraštvo do sle, nasprotovanje kontracepciji, splavu itn.« Citira tudi nekdanjega papeža Janeza Pavla II., ki je bil mnenja, da se »spolnost na resnično človeški način uresničuje le, če je vključena v tisto ljubezen, s katero se mož in žena brezpogojno do smrti zavežeta drug drugemu« (v Tepavčević 2003, 357). Njegovemu zgledu sledi tudi trenutni papež Frančišek, ki pravi: »Zakonska zveza moškega in ženske ne zagotavlja parom samo sreče, temveč je ključna za dobro starševstvo. Otroci postajajo zrelejši, ko vidijo očeta in mamo; njihova identiteta postaja bolj zrela, ko se soočajo z ljubeznijo svojih očetov in mater, ki presega njihove razlike« (Papež Frančišek: Otroci potrebujejo očeta in mamo 2015).

V Protestantnem katekizmu je zapisano, da se v sodobni družbi dogajajo velike spremembe in da »danes o tem, kakšno bo človekovo življenje, ne odloča več stan, ampak v veliki meri uspeh. Mnoga »pravila o spodobnosti« so bila sproščena ali odpravljena in vedno bolj se poudarjajo pravice in interesi posameznika« (Protestantski katekizem 1995, 219). Tako se npr. v evangeličanski cerkvi že spreminjajo nazori glede spolnosti pred poroko. »Biblična moralna navodila se ne izražajo togo in shematično kot brezčasno veljavna postava. Ampak jih je treba razumeti kot izraz božje volje, ki je povzeta v zapovedi ljubezni do Boga in do bližnjega pod čisto določenimi pogoji družbe« (Protestantski katekizem 1995, 232). Vendar pa padeč nekaterih pravil spodobnosti še ne pomeni, da lahko ljudje živijo amoralno, brez spoštovanja in upoštevanja drugih ali pa brez spoštovanja svetosti življenja (Protestantski katekizem 1995).

O homoseksualnosti v Protestantnem katekizmu, vsaj znotraj sklopa nazorov o ljubezni ali zvezah ni govora, kar pa ne pomeni, da ne najdemo nobenih implikacij, da je za protestantizem zakon še vedno zveza moškega in ženske. To nakazujejo citati, ki pravijo, da je »zakon od Boga hoteni življenjski prostor za moža in ženo« in da se »iz različnosti spolov gradi polje napetosti, ki vodi do ljubeče združitve« (Protestantski katekizem 1995, 222–239). Piše tudi, da je »pomembno, da si starši in vzgojitelji poleg rušenja predsodkov in dajanja strokovnih informacij posebno prizadevajo za vzbujanje spoštovanja v občevanju z drugim spolom« in da se nam »v hrepenenju moža in žene drugega po drugem iz naše narave približa Stvarnikova ljubezenska volja« (Protestantski katekizem 1995, 222–231).

V spolnosti pa ne vidijo najhujšega sovražnika, saj so »najhujši grehi čisto duhovne narave; kdor rad na druge gleda zviška, kdor drugim uničuje veselje ali jih obrekuje; ta greši huje kot tisti, ki se pregreši proti čistosti. Zato je lahko hladen, samopravični hinavec, ki redno hodi v cerkev, bližji peklju kot prostitutka« (Lewis v Protestantni katekizem 1995, 237).

7.2 Lambethska konferenca

Ker je anglikanska cerkev nekje vmes med katoliško in protestantsko, ne moremo njenih naukov in nazorov strogo povezovati s katoliškim ali protestantskim katekizmom. Za Anglikansko skupnost je lambethska konferenca tista, ki predstavlja točko izmenjave in obravnave perečih vprašanj, odločitve sprejete na lambethski konferenci pa imajo velik vpliv na celotno skupnost. »Te konference nočejo biti niti koncil v katoliškem smislu niti sinode v protestantskem. Pojmujejo se kot zborovanje zaradi izmenjave izkustev in obravnave skupnih vprašanj« (Dolenc 2010a).

Lambethska konferenca je torej zborovanje, ki se že od leta 1867 odvija vsakih deset let in na čelu katere je canterburyjski nadškof. Gosti jo na svojem sedežu v Londonu, v palači Lambeth. Zberejo se škofi celotne Anglikanske skupnosti, ki razpravljajo o perečih, sodobnih tematikah; nazadnje je bila tema razgovorov človekova seksualnost. Na zadnji konferenci leta 2008 je predsedoval takratni nadškof Rowan Williams, prisotnih je bilo več kot 650 škofov, štiri anglikanski primasi pa so bojkotirali lambethsko konferenco in s tem izrazili svoje nestrinjanje z dogajanjem znotraj ameriške episkopalne cerkve (ameriška veja anglikanske cerkve), ki je podprla homoseksualno duhovščino in istospolne poroke. Nadalje se bom osredotočila na tematike in vprašanja povezana s homoseksualnostjo, ki so se jih anglikanski škofi dotaknili na zadnji treh lambethskih konferencah.

Na lambethski konferenci leta 1988, so škofi začeli prepoznavati potrebo po raziskovanju vprašanja homoseksualnosti. Želijo si temeljito raziskati in upoštevati tako svetopisemske nauke, kot tudi znanstvene in medicinske izsledke. Delajo na upoštevanju človekovih pravic in predrugačenju odnosa do homoseksualcev (Anglican Communion 2015).

Na konferenci leta 1998 priznajo, da obstaja mnogo članov Cerkve, ki so istospolno orientirani. Zavezujejo se, da jim bodo prisluhnili in jim zagotavljajo, da so ljubljene s strani Boga, saj so vsi krščeni in verujoči, ne glede na njihovo spolno orientacijo, člani Cerkve Jezusa Kristusa. Po zgledu Svetega pisma je samo prakticiranje homoseksualnosti sicer nesprejemljivo, vendar konferenca nagovarja vse duhovnike in vernike, da se odpovejo diskriminaciji na podlagi spolne orientacije in da naj nasprotujejo homofobiji (Anglican Communion 2015).

Večina škofov takrat ni bila pripravljena blagosloviti istospolnih zvez ali pa podpreti posvečenja tistih homoseksualcev, ki so bili v zvezi. Sveta zakonska zveza je namreč tako za katolike, kot tudi anglikance, monogamna zveza moškega in ženske, ki sta si brezpogojno predana celo življenje (Anglican Communion 2015).

Vsi škofi si niso bili enotni glede homoseksualnosti. Njihovo razumevanje le-te so zajemale naslednje predpostavke. Skupna predpostavka anglikanski in katoliški cerkvi je, da se homoseksualnost ne bi smela prakticirati, saj je to v nasprotju z naukom Svetega pisma. Nekateri so bili mnenja, da je homoseksualnost motnja, vendar se ljudje lahko spremenijo z Jezusovo pomočjo. Drugi so menili, da trdne istospolne zveze sicer niso v skladu s Svetim pismom, so pa vseeno boljše od anonimnih in bežnih razmerij. So pa tudi že takrat bili nekateri prepričani, da mora Cerkev sprejeti in podpirati monogamne istospolne zveze in da so istospolno usmerjeni ljudje lahko tudi posvečeni v duhovniški poklic. Niso prišli do enotnega sklepa oz. odgovorov, sklenili pa so, da je treba skozi iskanje teh odgovorov ohraniti enotnost in ne pozabiti, da je konec koncev Jezus ustvaril identiteto vsakega posameznika (Anglican Communion 2015).

Anglikanska cerkev v Afriki je zavzela zelo tradicionalno pozicijo glede vprašanja homoseksualnosti. Sveto pismo je zanje namreč jasno v tem, ko uči, da je vsaka spolna promiskuiteta greh. To vključuje tudi homoseksualne odnose, prav tako pa tudi heteroseksualna razmerja izven zakonske zveze. Tisti ljudje, ki prakticirajo homoseksualnost in tisti škofi, ki podpirajo tako dejavnost ali celo posvečujejo istospolne osebe v duhovnike, se morajo pokesati. Treba je pomagati tistim, ki trpijo zaradi svoje homoseksualne ali katere koli

druge spolne pokvarjenosti. Cerkev je tista, ki mora ljudi, ki so se odklonili od tradicionalnega vodila Svetega pisma, voditi do kesanja in jim zagotoviti božje odpuščanje. Anglikanska cerkev v zahodni Afriki je bila celo mnenja, da je homoseksualnost greh, ki ga Cerkev lahko sprejme samo takrat, ko si želi storiti »evangeljski samomor«. K tradicionalnim vrednotam se je obrnila tudi Anglikanska cerkev v Latinski Ameriki, ki je poudarila pomembnost krepitev krščanskih družinskih vrednot in potrjevanje tradicionalne anglikanske spolne etike (Anglican Communion 2015).

Na zadnji lambethski konferenci, ki je potekala leta 2008, so razpravljali o ekumenizmu. Anglikanske cerkve naj najdejo skupno pot, delujejo složno, razen v primerih, ko se njihova prepričanja močno razlikujejo in so zato primorane delovati vsaka zase. Enotnost je oboje, dolžnost in dar, ki ga je Bog poslal Cerkvi in svetu (Anglican Communion 2015).

Govora je bilo tudi o človeški seksualnosti, ki močno zaznamuje sodobno družbo. Treba je zavrniti vse predsodke in do svojih zaključkov priti skozi molitev in previdno preučevanje Svetega pisma. Škofi so bili pozvani, da se naj pokesajo za vse izjave in dejanja, ki so oškodovala dostojanstvo homoseksualcev in morebiti prispevala k oslabitvi Anglikanske skupnosti (Anglican Communion 2015). Toda za nekatere škofe je strpnost neutemeljena, saj vso homoseksualno aktivnost dojemajo kot grešno. Do napetosti pride, ko so tradicionalisti soočeni s spremembami v cerkvenih naukih in življenju, niso pa dovolj dobro seznanjeni s tem kako je do teh sprememb prišlo (Anglican Communion 2015).

Tema o homoseksualnih razmerjih je tako občutljiva zato, ker je v konfliktu z dolgo tradicijo krščanskega moralnega nauka in ker po celem svetu in v različnih kulturah obstajajo tako spodbude kot prepreke za homoseksualce. Sem spadajo tako legalizacije istospolnih porok kot kriminalna dejanja uperjenih proti slednjim. Na nekaterih območjih znotraj Anglikanske skupnosti so homoseksualna razmerja tabu, spet v drugih pa del boja za osnovne človekove pravice. Ponekod se o homoseksualnosti debatira že več kot trideset let, spet drugje pa se je ta tema načela šele nedavno. Do zdaj škofi še niso prišli do enotnega konsenza (Anglican Communion 2015).

Nekateri anglikanski škofi so bili mnenja, da so tisti škofi, ki živijo v istospolnih razmerjih in javni blagoslovi istospolnih zvez, imeli mnogo negativnih izidov. Med drugim tudi to, da je cerkev včasih zasmehovana kot »gej cerkev«, zato je iz nje izstopilo veliko pripadnikov, ekumenski dialog pa je načet. Škofi namreč ne morejo predstavljati simbola enotnosti, če že sama njihova posvetitev deli Cerkev na dva pola.

Povezava Anglikanske skupnosti s katoliškimi nauki je izgubljena, prav tako pa je izgubljeno zaupanje v verodostojnost Anglikanske skupnosti. Dežano je bilo, da imajo anglikanski škofi, ki živijo v istospolnih razmerjih, globok razdiralni značaj znotraj same skupnosti (Anglican Communion 2015). Napovedi so, da bo do razhajanj prihajalo tudi v prihodnje in da je naslednja lambethska konferenca, ki bi se naj odvijala leta 2018, celo pod vprašajem.

Vseeno poročajo tudi o pozitivnih učinkih v predelih Kanade, Amerike, Velike Britanije, Mehike in centralne Amerike, kjer so homoseksualci sprejeti kot božji otroci, so obravnavani dostojanstveno, s spoštovanjem in kjer lahko živijo v skupnosti kot predani Jezusovi učenci (Anglican Communion 2015).

7.3 Primerjava British Social Attitudes anket

Zanima me tudi kakšen odnos imajo verniki sami do homoseksualnosti. Na spletni strani *British Social Attitudes* sem zbrala podatke iz različnih anket, ki jih vsako leto izvajajo v Veliki Britaniji. Vsako leto naključno izberejo reprezentativen vzorec okoli tri tisočih Britancev in jim postavljajo splošna vprašanja o življenju v Veliki Britaniji; od tega kako so zadovoljni z zdravstvom, do vprašanj o njihovih osebnih moralnih vrednotah. Ankete izvajajo od leta 1983, sodelovalo pa je že okoli 90,000 anketirancev. Skoraj vsako leto postavljajo večinoma ista vprašanja in dodajajo nova, da zajamejo aktualne tematike. Sama se bom osredotočila na vprašanja, ki so povezana z anglikansko ali katoliško cerkvijo, odnosom do homoseksualcev in podobno. Upoštevala sem ankete, ki so bile izvajane tekom več let, saj je s tem primerjava nekega pojava še toliko bolj nazorna (British Social Attitudes 2015).

Za začetek me je zanimalo, h kateri denominaciji se vprašani prištevajo. Podatki so iz let 2010, 2011, 2012 in nazadnje leta 2013. Največji odstotek se jih je za anglikance opredelilo leta 2011 in sicer 21,3%, najmanj pa leta 2013, ko je številka padla na 16,3%. Procent katolikov je skozi leta skoraj enak in znaša slabih 9%. Da se versko ne opredeljujejo je leta 2010 izrazilo kar 50,3% anketirancev. Procent je nato v naslednjih dveh letih rahlo padel, vendar leta 2013 spet pristal na polovici (British Social Attitudes 2015). Ali lahko spričo vedno več spornih tematik, vprašanj in dilem, ki pretresajo krščansko tradicijo, nemara še najbolj anglikansko in katoliško cerkev, govorimo o padanju verskega vpliva oziroma naraščanju sekularizma? Bruce (v Davie 2005, 52) meni, da »velika večina začne iz osebnih razlogov zavračati verska prepričanja, ki postanejo nasploh težko razumljiva«. Po drugi strani pa Davieva (2005) nasprotuje vsesplošnemu prepričanju, da vedno večja individualizacija in pluralizacija družb neizogibno vodita k pritiskom na religijske institucije in slabljenju religije.

»V zadnjem času se to mišljenje počasi spreminja, in sicer v smislu, da naraščajoče število religijskih možnosti, organiziranih ali ne, enostavno stimulira trg— bolj verjetno je, da bo religijo prevzelo (čeprav ne nujno v tradicionalnih oblikah) vedno več ljudi, ne manj« (Davie 2005, 235).

Nadalje me je zanimalo, kakšno je splošno mnenje anketirancev o homoseksualnosti, še posebej tistih, ki so se razglasili za pripadnike anglikanske in katoliške cerkve. Pridobila sem podatke iz leta 1983, 84', 85', 87', 89', 90', 93', 95', 98', 99', 00', 03', 05', 06', 07', 10', 12' in iz leta 2013. Zastavili so jim vprašanja, ali se jim homoseksualnost zdi zmeraj moralno nesprejemljiva, večinoma nesprejemljiva, se jim to zdi včasih, le redko ali pa s homoseksualnostjo ne vidijo nič moralno nesprejemljivega oziroma je to odvisno od okoliščin. Iz podatkov je razvidno, da je leta 1983 50,9% vprašanih anglikancev menilo, da je homoseksualnost vedno moralno nesprejemljiva, 16% pa jih je menilo, da s homoseksualnostjo ni prav nič narobe. Da je homoseksualnost vedno nemoralna, je menilo 55,4% katoličanov, da temu ni tako pa 13%. Ugotovimo lahko, da bistvenih razlik med anglikanci in katoliki ni bilo; prvi so le za malenkost bolj tolerantni (British Social Attitudes 2015).

Procent nesprejemanja homoseksualnosti je nato skozi leta naraščal pri obeh denominacijah. Leta 1987 je homoseksualnost popolnoma zavračalo kar 69,7% anglikancev in 63,8% katoličanov. Nasprotnega mnenja je bilo le 6,5% anglikancev in 10,6% katoličanov. Če nato primerjamo le zadnja tri leta anketiranja, vidimo, da leta 2010 homoseksualnost popolnoma sprejema 39,7% vprašanih anglikancev in 36,3% katolikov. Leta 2012 s homoseksualnostjo ne vidi nič moralno nesprejemljivega 31,7% vprašanih anglikancev in 39,5% katolikov. Opazimo, da se procent tolerantnosti pri anglikancih zniža, medtem ko se pri katoliki rahlo poveča. Leta 2013 homoseksualnost sprejema že 45,2% vprašanih anglikancev in kar 60,8% katoličanov (British Social Attitudes 2015).

Iz podatkov je razvidno, da so zadnja leta katoliki bolj liberalni od anglikancev, vsaj kar se tiče njihovega sprejemanja homoseksualnosti. Največja razlika je med letoma 2012 in 2013, ko se procent tistih katolikov, ki sprejemajo homoseksualnost, poveča za kar 21,3% odstotnih točk. Seveda se porodi vprašanje, zakaj številke ne kažejo v prid anglikancem, ne nazadnje imajo v svojih vrstah ženske škofinje, njihovi duhovniki blagoslovljajo istospolne zveze in podobno. Dejstvo je, da so dosti bolj liberalno usmerjeni cerkveni vodje, kot pa sami verniki (British Social Attitudes 2015).

Primerjala sem tudi odgovore na vprašanje Ali bi dovolili homoseksualnemu paru, da se poroči? Vprašanje so postavljali leta 2007, 2012 in 2013. Leta 2007 se je 9,2% anglikancev in kar 25,5% katoličanov močno strinjalo, da imajo homoseksualci pravico do poroke, kar nam da pomemben vpogled v razmišljanja vernikov, ki se morda ne strinjajo z liberalnimi nazori svojih verskih voditeljev. »Le« strinjalo z istospolnimi porokami se je 23,5% anglikancev in 33,6% katolikov. Ko v igri niso močna prepričanja, razlika med anglikanci in katoliki ni več tako očitna; katoliki so bolj tolerantni za samo 10% odstotnih točk. Močno proti istospolnim porokam pa je bilo 19,7% vprašanih anglikancev in 12,1% katolikov. Tisti, ki se versko ne opredeljujejo se v 23,6% močno strinjajo, 37% strinjajo in 9,3% sploh ne strinjajo s tem, da bi se za homoseksualce uvedla pravica istospolne zakonske zveze. Tisti, ki se versko ne opredeljujejo, torej niso nič bolj strpni, kot pa kristjani (British Social Attitudes 2015).

Leta 2012 se je z istospolnimi porokami močno strinjalo 10,4% anglikancev in 17,4% katolikov. V enem letu se je procent tistih anglikancev, ki se močno strinjajo zvišal le za slab procent, pri katolikih pa je celo padel za 8%. Strinjalo se je 33,8% anglikancev in 33,1% katolikov. Pri anglikancih se je torej procent iz leta 2007 zvišal za deset odstotkov. Sploh se ni strinjalo 13,8% anglikancev in 15,7% katolikov. Pri anglikancih naraste, pri katolikih pa pade stopnja tolerance. Tisti versko neopredeljeni se v 35% močno strinjajo, da bi se lahko homoseksualci poročali, 36,7% se jih je strinjalo, močno proti pa jih je bilo le 5,3%, kar pomeni, da se z istospolnimi porokami močno strinja vedno več ljudi (British Social Attitudes 2015).

Nato pa se leta 2013 s homoseksualnimi porokami močno strinja vedno več vernikov in sicer 16,3% anglikancev in 24,2% katolikov. Strinja se 30,3% anglikancev in 32,8% katolikov, s tem, da bi se lahko homoseksualci poročali pa se sploh ne strinja 13,6% anglikancev in 15,2% katolikov, kar je skoraj enako prejšnjemu letu. Versko neopredeljeni se močno strinjajo v 35,8%, strinja se jih 34,5%, istospolnih porok pa jih sploh ne odobrava 5,4% (British Social Attitudes 2015).

7.4 Dogajanje v Angleški cerkvi

Župnije znotraj angleške cerkve še niso smele uradno poročiti gejevskih in lezbijskih parov, zato se je med nekaterimi duhovniki leta 2013 razvila ideja, da bi jim lahko ponudili javni blagoslov, kar bi vseeno pomenilo izjemno veliko spremembo. S tem so želeli sporočiti, da se cerkev kesa za svoje destruktivno obnašanje do lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev.

Seveda pa bi bilo odvisno od duhovnikov oziroma župnij, če sploh želijo podeljevati te blagoslove (Advocate 2015). Leta 2014 je Škofovska zbornica Angleške cerkve odločila proti tem posebnim blagoslovom, toda dovolila bolj neformalne oblike molitve na zahtevo para. Te molitve mora spremljati pastoralna razprava o cerkvenih naukih in razlogih zakaj se je par odklonil od teh naukov. Prve istospolne poroke v Angliji in Walesu so bile napovedane od konca marca istega leta, vendar je bilo v zakonu zapisano, da jih ne bo izvajala angleška cerkev. BBC je še pisal, da ostajajo pri uradnem cerkvenem nauku, ki je ta, da se lahko poročita samo moški in ženska (BBC News 2014).

Vztrajanju pri tem nauku so mnogi nasprotovali, med drugim je canterburyjski nadškof Justin Welby tik pred legalizacijo istospolnih porok dejal, da mora cerkev pokazati ljubezen do vsakega človeka. Tudi mnogi drugi duhovniki ali škofi so bili kljub nasprotovanju pripravljeni nadaljevati z blagoslovi istospolnih zvez, nekateri duhovniki pa so celo načrtovali poroke s svojimi partnerji, čeprav so se s tem znašli v opoziciji s svojimi škofi (The Guardian 2015).

Nekateri škofi angleške cerkve sprejemajo homoseksualne duhovnike in njihove partnerje v svojih škofijah, spet drugi pa takim duhovnikom odvzamejo licenco. Seveda ne smemo pozabiti na tiste, ki skrivajo svojo spolno usmerjenost ali pa skrivajo svoja istospolna razmerja. Ocenjuje se, da je okoli 10% duhovnikov homoseksualcev, večina pa jih je cerkvi nevidna. Odnos angleške cerkve do homoseksualne duhovščine in tistih, ki sklepajo civilna razmerja, ni zakonsko določen, saj se cerkev ravna po kanonskem pravu, ki pa ne vsebuje besed kot so homoseksualnost, homoseksualec ali civilno partnerstvo. V teoriji ima angleška cerkev enotno politiko, ki temelji na dokumentih, ki zadevajo človeško spolnost in na pastoralni izjavi o civilnih razmerjih, izdanih s strani Škofovske zbornice. V praksi pa posamezni škofi in drugi vodilni upoštevajo ali ignorirajo navodila na različne načine. Tako je lahko nekemu, ki je odkrit gej, onemogočeno posvečenje v duhovnika, spet v drugem primeru pa so duhovniki v istospolnih razmerjih celo spodbujani s strani svojih škofov, da naj sklenejo civilno razmerje s svojim istospolnim partnerjem (Changing Attitude 2015).

Leta 2009 je Škofovski svet Episkopalne cerkve izglasoval, da so odprti za geje in lezbijke. To glasovanje je prekinilo moratorij na posvetitve istospolnih škofov iz leta 2006 in katerega neuspešna naloga naj bi bila pomiritev konservativcev v Anglikanski skupnosti, ki se je začela krhati po izvolitvi prvega odkritega homoseksualnega škofa G. Robinsona. Sami tega ne dojemajo kot prekinitev moratorija, ampak kot iskren odraz »tega kar v resnici so« (The New York Times 2015). Junija 2015, na 78. Generalni konvenciji Episkopalne cerkve, je bila

sprejeta odločitev o ukinitvi definicije poroke kot zveze med enim moškim in eno žensko, namesto tega pa se v poročnem obredu uporablja besedna zveza ti osebi ali ta par. Lambethska palača je zaskrbljena kakšen pomen ima to za Anglikansko skupnost in premišljuje o morebitnih negativnih posledicah za ekumenske odnose (The Tablet 2015).

8 SKLEP

Na koncu lahko znova potrdim, kar sem načela že v uvodu. Cerkev je nedvomno ena najvplivnejših institucij na svetu in žalostno je, da je v svojem temelju še vedno polna negativnih predsodkov in dvolične moralnosti. Spremembe sicer se dogajajo; počasi, a z gotovostjo bodo revolucionarni izbruhi več stoletne človeške zatrtosti sčasoma prevetrili zatohlo cerkveno ozračje. Tako vsaj upam, ne le v dobrobit gejev in lezbijk, temveč vseh nas in tistih, ki so na kakršen koli način stigmatizirani s strani Cerkve.

Moj cilj je bil, da s primerjavo ugotovim, kakšne so razlike anglikanske in katoliške cerkve v njunem odnosu do homoseksualcev oziroma ali razlike med njima sploh obstajajo. V drugem, primerjalnem delu diplomske naloge, se zato najprej ukvarjam s primerjavo njunih teologij. Teologija temelji na Svetem pismu in je pri obeh cerkvah načeloma enaka, čeprav si jo različne veje krščanstva razlagajo po svoje. Podobnost med anglikansko in katoliško teologijo izhaja iz tega, da je prva ohranila precejšen del katoliške tradicije.

Nadalje sem primerjala Katekizem katoliške Cerkve in Protestantski katekizem. Prvi pravi, da je homoseksualnost nenaravna in izrojena, saj ne služi namenu prokreacije, tako kot temu služijo »normalni« odnosi med moškim in žensko. Prakticiranja homoseksualnosti zato ne gre odobravati, za razliko od samega nagnjenja do istospolne orientiranosti, za katerega človek sam ni kriv, da ga ima. Protestantski katekizem prav tako implicira, da je zakon zveza moškega in ženske, čeprav poudari tudi to, da se v družbi dogajajo velike spremembe, ki počasi sproščajo pravila spodobnosti. Vendar pa je lambethska konferenca tista, na sklepe katere se obrnemo, če nas zanimajo pogledi in prepričanja Anglikanske skupnosti o sodobnih tematikah. Od leta 1998 anglikanski škofi opozarjajo, da je izražanje homoseksualnosti sicer še vedno nesprejemljivo, da pa se naj odpovemo diskriminaciji in homofobiji. Tema povzroča veliko napetosti, saj je o njej na Zahodu govora že več kot trideset let, medtem ko so nekatere anglikanske cerkve znotraj skupnosti to temo šele načele. Škofi na zadnji konferenci leta 2008 niso prišli do enotnega sklepa, saj so homoseksualci nekje sprejeti kot del skupnosti, imajo pravico do poroke ali pa so celo duhovniki in škofi, medtem ko so ponekod na območju anglikanske skupnosti v Afriki homoseksualnost šele dekriminalizirali.

Presenetljivi so bili rezultati anket s strani *British Social Attitudes*, saj pokažejo, da so večinoma katoliki tisti, ki so bolj strpni in odprti do homoseksualcev. Vendar pa moramo na to gledati iz relativnostne perspektive, saj so katoliki po teh podatkih res bolj tolerantni, vendar samo, če jih primerjamo z anglikanci. Še vedno so namreč dosti bolj konservativni od nevernikov oziroma tistih, ki so versko neopredeljeni. Slednje se mi zdi še posebej zanimivo zaradi dejstva, da katoliki ne poznajo niti ženskega duhovništva, kaj šele gejevskih škofov, s katerimi imajo nekateri anglikanci stik, pa so vseeno izkazali enako oziroma še večjo podporo homoseksualcem. Teh opažanj nisem zasledila v nobeni literaturi, prav tako pa ne razlage za ta pojav. Rečemo torej lahko, da čeprav so nekateri anglikanski duhovniki in škofi pripravljene delati na bolj strpni prihodnosti in se upirajo uradnim cerkvenim navodilom, pa morda sami člani angleške cerkve še niso pripravljene na korenite spremembe. Za razlago tega bi bile potrebne bolj poglobljene raziskave, zlasti take, ki bi raziskale izobrazbeno, starostno ter socialno-ekonomsko strukturo anglikancev in katoličanov v Veliki Britaniji.

V Veliki Britaniji prihaja tudi do sekularizacijskih procesov, saj se dobra polovica vprašanih iz *British Social Attitudes* anket ne prišteva k nobeni veri, tisti, ki pa se opredeljujejo za katoličane ali anglikance, se v 50% nikoli ne udeležujejo verskih obredov in na splošno niso dejavni v cerkveni skupnosti. Na podlagi tega lahko domnevamo, da v angleški cerkvi ostajajo relativno konservativnejši ljudje, ki imajo do homoseksualcev in homoseksualnosti še vedno tradicionalen krščanski odnos, kar pojasnjuje izsledke iz anket, ki kažejo na manjšo stopnjo strpnosti iz njihove strani.

Svojo izhodiščno hipotezo, da se lahko skozi modernizacijo in reformacijo določene veje krščanstva odločijo za bolj demokratičen in strpen odnos do homoseksualcev, lahko deloma potrdim. Dokaz za to je Anglikanska skupnost, znotraj katere se že dogajajo korenite spremembe. Ena izmed prelomnih točk je bila posvetitev odkritega geja Gena Robinsona v škofa, ki je tako postal prvi gejevski škof v Anglikanski skupnosti. V zadnjih letih je prišlo še do serije drugih dogodkov, kot so na primer blagoslovi istospolnih zvez, ki skupnost anglikanske cerkve počasi vodijo po poti večje tolerantnosti in sprejemanja. Hipotezo lahko le deloma potrdim zato, ker do teh sprememb prihaja le v nekaterih državah Anglikanske skupnosti in ker se samo vodstvo še vedno trdno oklepa tradicionalnih krščanskih nauk. Spremembe izvajajo le liberalni škofi, ki nasprotujejo zastarelim uradnim cerkvenim naukom in želijo javnosti sporočiti, da se cerkev kesa za svoje destruktivno obnašanje do LGBT skupnosti.

V Anglikanski skupnosti obstaja širok spekter nazorov glede homoseksualnosti, sama narava skupnosti pa je taka, da se cerkvam ali celo škofijam ni treba strinjati o vseh vprašanjih. Kljub nasprotnim mnenjem o posamičnih vprašanjih so lahko članice ene skupnosti oziroma enega verskega prepričanja. Toda s strani konservativnih držav prihajajo pomisleki in vprašanja do koliko kontroverznosti in nestrinjanja še lahko pride, preden bo nesoglasje tako močno, da bo skupnost propadla. Znotraj katoliške cerkve ni tako razdeljenega mnenja o homoseksualnosti, prav tako pa se v javnosti ne sliši posameznih katoliških škofov ali duhovnikov, ki bi poskušali uveljaviti spremembe. Vlada prepričanje, da homoseksualnost kot taka ni greh, saj se zanjo človek ne odloči sam, nesprejemljivo pa je, da bi se realizirala v spolnih odnosih in razmerjih.

Podhipotezi, da je do homoseksualcev bolj tolerantna anglikanska cerkev in da katoliška cerkev svoje člane poziva k nesprejemanju homoseksualnosti, lahko deloma potrdim. Anglikanska cerkev je do homoseksualcev res bolj sprejemljiva, vendar so ti daleč od tega, da bi bili popolnoma sprejeti, prav tako pa za katoliško cerkev ne moremo trditi, da vernike eksplicitno nagovarja k sovražnosti. Vseeno pa implicitno nagovarja homoseksualce, da je bolje za njih, če se skrivajo in ne obelodanijo svoje spolne orientacije, saj se bodo s tem ognili diskriminaciji.

9 LITERATURA

1. Advocate. 2015. *Church of England Plans Blessings for Gay Couples*. Dostopno prek: <http://www.advocate.com/politics/religion/2013/11/28/church-england-plans-blessings-gay-couples> (10. avgust 2015).
2. *Anglican Communion*. 2015. Dostopno prek: <http://www.anglicancommunion.org/> (20. julij 2015).
3. BBC News. 2003. *Anglican leaders' statement*. Dostopno prek: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/3198992.stm (29. julij 2015).
4. --- 2004. *Churches warned over 'gay slurs'*. Dostopno prek: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4049013.stm (1. avgust 2015).
5. --- 2014. *Gay couple blessings ruled out by Church of England bishops*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/uk-26206192> (7. avgust 2015).
6. Boswell, John. 2005. *Krščanstvo, družbena strpnost in homoseksualnost. Geji in lezbijke v zahodni Evropi od začetka krščanstva do štirinajstega stoletja*. Ljubljana: Škuc.
7. *British Social Attitudes*. 2015. Dostopno prek: <http://www.natcen.ac.uk/our-research/research/british-social-attitudes/> (3. avgust 2015).
8. Brittain, Christopher Craig in McKinnon, Andrew. 2011. Homosexuality and the Construction of "Anglican Orthodoxy": The Symbolic Politics of the Anglican Communion'. *Sociology of Religion* 72 (3). Dostopno prek: http://aura.abdn.ac.uk/bitstream/2164/3055/1/Anglican_Communion_Conflict_revision_01102010.pdf (26. julij 2015).
9. *Changing Attitude*. 2015. Dostopno prek: <http://changingattitude.org.uk/> (8. avgust 2015).
10. Davie, Grace. 2005. *Religija v sodobni Evropi: mutacija spomina*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
11. Dolenc, Bogdan. 2010a. *Beatifikacija Johna Henrya Newmana*. Dostopno prek: <http://aktualno.rkc.si/index.php/content/display/8622> (18. julij 2015).
12. --- 2010b. *Predstavitev Anglikanske skupnosti v povezavi z obiskom papeža Benedikta XVI. v Veliki Britaniji*. Dostopno prek: <http://aktualno.rkc.si/index.php/content/display/8624/arhivnovica-8707> (18. julij 2015).
13. Donatio, Ilaria. 2011. *Opus Gay: Homoseksualnost in katoliška cerkev*. Ljubljana: Filargo Publishing.

14. *Evangelical Alliance*. 2015. Dostopno prek: <http://www.eauk.org/church/research-and-statistics/women-in-ministry.cfm> (27. avgust 2015).
15. Janežič, Stanko. 2003. *Ekumenizem*. Maribor: Slomškova založba.
16. --- 2006. *Ekumenski dialog*. Maribor: Slomškova založba.
17. Jošar, Ludvik, ur. 1995. *Protestantski katekizem*. Ljubljana: Enotnost.
18. *Justin Welby: The Archbishop of Canterbury*. 2015. Dostopno prek: <http://www.archbishopofcanterbury.org/> (11. julij 2015).
19. *Katekizem katoliške Cerkve*. 1993. Ljubljana: Slovenska škofovska konferenca.
20. Markham, Ian. 2011. Trends and Directions in Contemporary Theology: Anglican Theology. *The Expository Times* 122 (5): 209–217. Dostopno prek: <http://ext.sagepub.com/content/122/5/209.full.pdf> (5. avgust 2015).
21. Mirović, Katerina, Zornik, Andrej. 1996. Homoseksualnost skozi stereotipe. *Socialno delo* 35 (2): 137-142. Dostopno prek: [file:///C:/Users/User/Downloads/URN-NBN-SI-DOC-L0DRI0M1%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/URN-NBN-SI-DOC-L0DRI0M1%20(3).pdf) (15. julij 2015).
22. Müller, Michael. 2006. *Cerkev in spolnost*. Maribor: Slomškova založba.
23. *Papež Frančišek: Otroci potrebujejo očeta in mamo*. 2015. Dostopno prek: <http://24kul.si/papez-francisek-otroci-potrebujejo-oceta-in-mamo> (24. julij 2015).
24. Ranke Heinemann, Uta. 2012. *Evnuhi za nebeško kraljestvo. Katoliška cerkev in spolnost od Jezusa do Benedikta XVI*. Ljubljana: Modrijan.
25. Smrke, Marjan. 2000. *Svetovne religije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
26. Sperry, Len. 2008. *Spolnost, duhovništvo in Cerkev*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
27. Steiner, Štefan. 1977. *Uvod v moralno teologijo*. Celje: Mohorjeva družba.
28. Strehovec, Tadej. 2011. Zgodovinski, sociološki in etični pomen enciklike *Humanae Vitae*. *Bogoslovni vestnik* 71 (2): 201–210.
29. Štuhec, Ivan. 2004. Ali sodobna civilizacija izničuje razliko med spoloma? *Bogoslovni vestnik* 64 (3): 481–497.
30. Tepavčević, Žarko. 2003. Zakonska zveza in spolnost v katoliški doktrini. Dostopno prek: [file:///C:/Users/User/Downloads/URN-NBN-SI-DOC-OOKOHP6J%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/URN-NBN-SI-DOC-OOKOHP6J%20(1).pdf) (23. julij 2015).
31. *The Church of England*. 2015. Dostopno prek: <https://www.churchofengland.org/> (6. avgust 2015).

32. The Guardian. 2014. *Archbishop of Canterbury signals end of C of E's resistance to gay marriage*. Dostopno prek: <http://www.theguardian.com/society/2014/mar/27/archbishop-of-canterbury-signal-end-c-of-e-resistance-gay-marriage> (7. avgust 2015).
33. The New York Times. 2009. *Episcopal Vote Reopens a Door to Gay Bishops*. Dostopno prek: <http://www.nytimes.com/2009/07/15/us/15episcopal.html> (14. julij 2015).
34. The Tablet. 2015. *Welby voices 'deep concern' over US Anglicans' gay marriage liturgy*. Dostopno prek: <http://www.thetablet.co.uk/news/2188/0/welby-voices-deep-concern-over-us-anglicans-gay-marriage-liturgy> (1. avgust 2015).
35. Woodhead, Linda. 2009. *Kršćanstvo: zelo kratek uvod*. Ljubljana: Krtina.
36. Žerdin, Ali. H. 2005. *Imamo papeža! Mirovnik ali oklepnik?* Mladina, številka 17.